

Helsingfors/Mariehamn 15.7.2025.

Nr 27/25

Hänvisning Ålands lagtings skrivelser
4.6.2025, nr 88 och 90/2025.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över följande av lagtinget 4.6.2025 antagna landskapslagar:

1. Landskapslag om ändring av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd,
2. Landskapslag om ändring av 3 § landskapslagen om tillämpning på Åland av lagen om allmänt bostadsbidrag.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

Genom landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd (ÅFS 66/1998, nedan blankettlagen) gjordes rikets lag om utkomststöd (FFS 1412/1997, nedan rikslagen) med vissa avvikelser gällande i landskapet. Enligt den tidigare ordalydelsen i blankettlagen skulle rikslagen tillämpas på Åland i den lydelse lagen hade i riket den 31 december 2022, med de avvikelser som anges i blankettlagen. Genom lagändringen (ÅFS 62/2024), som trädde i kraft 1.10.2024, ska rikslagen med i blankettlagen angivna avvikelser tillämpas på Åland. Ändringar av rikslagen ska gälla på Åland från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket om inte annat följer av blankettlagen. En för åländsk del oavsiktlig konsekvens av de lagändringar som gjorts även i rikslagstiftningen är att det sedan den 1 januari 2025 inte längre finns lagstöd för erläggande av stöd för ägarbostäder inom det grundläggande utkomststödet. Genom ändringen av blankettlagen återinförs denna möjlighet.

Genom landskapslagen om tillämpning på Åland av lagen om allmänt bostadsbidrag (ÅFS 4/2015) gjordes rikets lag om allmänt bostadsbidrag (FFS 938/2014) tillämplig på Åland med i lagen angivna avvikelser. Ändringar från den angivna rikslagen ska tillämpas i landskapet med de avvikelser som anges i landskapslagen. Genom den nu antagna landskapslagen ändras bestämmelsen om kommungrupp i landskapslagen så att de åländska kommunerna utgör en egen kommungrupp. Härvid anges även de högsta belopp som ska beaktas per månad enligt hushållens storlek för kommungruppen.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapslagarna gäller socialvård, landskapets myndigheter och kommunernas förvaltning på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 1, 4 och 13 punkterna i självstyrelselagen för Åland.

I landskapets behörighet ingår även att besluta om indexjusteringar av stödbelopp.

Rätt till social trygghet regleras i grundlagen. Enligt 19 § i grundlagen har alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. Det allmänna ska också främja vars och ens rätt till bostad och möjligheter att själv ordna boende. Jämlikt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen utgör stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelse från grundlag riksbehörighet. Lagstiftningen om utkomststöd och bostadsbidrag avser för sin del att förverkliga rätten till social trygghet.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagarna inte föreligger.

Närvarande Ordföranden Holm-Johansson, ledamöterna Dahlén, Siitari,
Åkerblom samt suppleanten Suksi. ³

På Ålandsdelegationens vägnar:

Marine Holm-Johansson
ordförande

Sören Silverström
sekreterare